

Ярмолюк Л.В.,
студ. гр. 508-ОАм,
Львівська державна фінансова академія.
Науковий керівник – Гончарук С.М.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогодні, коли розвиток України обумовлюється інтеграцією економіки в світовий економічний простір, залученням в країну іноземного капіталу та проблемами конкурентоспроможності окремих галузей економіки постає питання про достовірність та якість інформації, що забезпечується аудиторами, в результаті чого аудиторська діяльність виступає у вигляді гаранта надійності та прозорості бізнесу. Тим більше, що система аудиту націлена на сприяння ефективності роботи, раціональному використанню матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у підприємницькій діяльності для отримання максимального прибутку, що за сьогоднішніх кризових умов досить важливо.

Структура та функціонування цієї системи продовжує розвиватися, однак стверджувати, що вітчизняний ринок аудиторських послуг в повній мірі відповідає всім вимогам бізнесу ще зарано. Так, спостерігається значний розрив між регіонами по показниках активності діяльності аудиторських фірм, їх доходів і оплати праці аудиторів. Досить значним є переважання Київського регіону, доходи якого в 2010 році склали 78 % загальних доходів аудиторських фірм [5]. Також спостерігається значна диференціація і в перерозподілі доходів. У 2010 році фірми – лідери (0,48 % від загальної кількості), отримали доходи у розмірі 722,2 млн. грн. або 56,42 %. Решта – мають доходи від до 100 тис. грн. на рік та 3% від загального обсягу наданих послуг [2, с.16]. Аудиторські послуги дорожчі в регіонах, де концентрація капіталу та наявність потужних суб'єктів господарювання більша, ніж в інших частинах країни. Так, середня ціна одного замовлення по Україні в 2010 році становила 21,26 тис. грн. Найдорожчим виявився Київський регіон – 44,46 тис. грн. Найбільш дешевими регіонами в цьому сенсі є Тернопільська область та Автономна республіка Крим – 3,15 тис. грн. та 2,84 тис. грн. відповідно.

На відміну від світових тенденцій зменшення консалтингових та супутніх послуг у питомій вазі реалізації, вітчизняні аудиторські компанії отримують більшість замовлень саме на них [1, с.37]. У більшості випадків причиною є бажання утримати клієнта різноманітністю послуг, шукаючи альтернативні джерела доходів. Однак широта послуг призводить до виникнення загроз незалежності, зниження якості аудиторських послуг [2, с.17].

На сьогодні також яскраво виражена присутність іноземних компаній, найвідомішими з яких є так звані компанії «великої четвірки», які за офіційними даними обслуговують близько 30 % вітчизняного ринку аудиторських послуг [3, с.49]. Зараз діяльність іноземних фірм обмежена партнерством, оскільки вітчизняні фірми не в змозі конкурувати на рівні зі світовими гігантами, так як останні мають значні переваги: міжнародний імідж, величезний досвід та капітал.

Крім того, проблемними питаннями аудиту в Україні виступають корумпованість та кримінальність економічних відносин, високий показник тінізації економіки, що має тенденцію до росту. У 2010 р. рівень тіньової економіки становив майже 40 % від офіційного ВВП і збільшився порівняно з 2009 р. на 8 % [4]. Також недостатня кількість кваліфікованих аудиторських кадрів, так як кваліфікованих аудиторів, як правило, перекупує великий бізнес, пропонуючи місця фінансових директорів та внутрішніх аудиторів, де за менші зусилля вони отримують більшу оплату. Ще однією

важливою проблемою є відсутність національної системи зовнішнього контролю якості аудиту, побудова якої має базуватися на вивченні міжнародного досвіду щодо вибору методології забезпечення якості аудиту, дотримання суб'єктами контролю правил професійної поведінки та етичних норм [1, с.38]. Не досконаліми залишається законодавча база, не зважаючи на постійні зміни, що в ній відбуваються, а також досвід судового розгляду позовів щодо аудиторів (аудиторських фірм). Також відсутня методика оцінки розмірів збитку користувачів від неякісного аудиту. Тому не застосовуються конкретні процедури застосування санкцій та порядку оскарження.

Не вирішеними також залишаються проблеми, пов'язані зі страхуванням ризиків аудиторської діяльності і визначенням механізму формування відповідних страхових резервів аудиторськими фірмами. Недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, методологія здійснення аудиту також залишається недосконалою. Також простежується брак досвіду практичної діяльності самих аудиторів.

На сьогодні ще немає чітко розробленого механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання, тому аудиторські фірми використовують власну систему формування ціни. Найчастіше така система заснована на визначенні кількості відпрацьованих людино-годин або обсягу виконаних робіт. Основною проблемою при проведенні оцінки послуг аудитора є можливість завищення або заниження їх вартості, а це певною мірою насторожує замовника, особливо, при його першому зверненні до аудиторської фірми. Це також може викликати у нього почуття недовіри до аудиторської фірми.

І фактичним рішенням багатьох із вищезгаданих проблем є удосконалення та перегляд законодавчої бази як аудиту, так і сфер, з якими він переплітається. Крім того, слід спрямувати зусилля на вирішення проблеми детінізації економіки, підняття бізнес-культури та бізнес-освіченості працівників даної сфери, розширення співпраці з міжнародними організаціями професійних аудиторів та бухгалтерів. Також важливо було б періодично проводити рейтингування аудиторських фірм, це дало б можливість підвищити якість наданих аудиторських послуг, та більш активну роботу над власним іміджем аудиторської фірми і її престижем серед інших.

Отже, зважаючи на відносно нетривалий термін функціонування аудиту в Україні, разом з певними надбаннями в сфері аудиторської діяльності, в результаті якої було накопичено відповідний досвід практичного аудиту і професійності надання послуг, все ще залишаються невирішеними проблеми, пов'язані зі шляхом його подальшого розвитку та становлення на одному рівні зі світовими лідерами цієї сфери.

Література:

1. *Калінська Т. А. Сучасний стан і проблеми вітчизняного аудиту // Бізнес-Навігатор. – 2010. – № 3 (20). – С. 36 – 39.*
2. *Касич А.О. Розвиток ринку аудиторських послуг в Україні // Облік і фінанси. – 2011. – № 1. – С. 15 – 20.*
3. *О. Редько. Аудиторські послуги в Україні : перші кроки до ринку // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №11. – С. 48 – 55.*
4. *Статистична інформація // Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.*
5. *Звіт по загальному обсягу послуг, наданих суб'єктами аудиторської діяльності у 2010 році в розрізі регіонів України. – Режим доступу : <http://www.apu.com.ua>.*